

Савол:

Ассаламу алайкум, ҳурматли таҳририят сизларнинг Аллоҳ йўлида қилаётган ишларингиз учун сизларга ташаккур билдираман ва шу ўринда ўзимни қизиқтирган баъзи саволларимга жавоб беришингларни илтимос қиласман. Мусулмон киши Куръон маъноларини қандай тушуниш керак, бунинг учун араб тилини билиш кифоями. Ҳозирда фойдаланишим учун Саблуков, Крачковский ва Пороховаларнинг русча таржималари бор бу таржималар ҳақида қандай фикрдасизлар? Аслида Куръонни таржима қилиш мумкинми?

Илтимос мен бу саволни иккинчи бор юбормоқдаман, аввалги хатим етиб бормагандир, тезроқ жавоб беринглар.

Жавоб:

Ва алайкум ассалам ва роҳматуллоҳ

Ҳурматли биродаримиз бизга сизнинг хатингиз етиб келган эди. Биз уни эътиборсиз ташлаб ҳам қўйганимиз йўқ, бизга келган хатларга бирин-кетин тартиб билан жавоб берамиз. Шундай бўлсада сизнинг хатингизга навбатидан аввал жавоб бермоқдамиз.

Аввало бизга билдирган ишончинингиз учун сизга ўз ташаккуримизни изҳор этамиз. Қолаверса билган нарсамиздан сўралсак унга жавоб беришимиз, ўзимиз билмасак биладиган олимлардан жавоб олиб бериш бизнинг исломий бурчимиздир.

Куръон маъноларини тушунишга келадиган бўлсак, албатта ҳар бир мусулмон ҳаётини Куръон ва суннатга мувофиқ қилиб ўтказишга

Ислом Нури

буорилган. Бунинг учун у турмуш тарзини шу иккисига мос қиласидиган даражада у иккисидан таълим олиши керак. Бунинг энг авлоси ана шу мусулмон араб тилини билишлиги ва керакли маъноларни ўзи тушуниб билиши. Агар бунга қодир бўлмаса, билганлардан сўраши сўнгра амал қилиши. Ёки ўзининг тилида ёзилган шу мавзулардаги китоб ва мақолаларни ўқиши ва ўқиш асносида тушунарсиз бўлган нарсаларни илм аҳларидан сўраб билиш билан бўлади. Таъкидлаб қўйиш лозимки, диний китобларни улар қайси тилда бўлишидан қатъий назар мустақил ўқиш яхши эмас, ахли илмлар олдида ўқилгани дуруст. Чунки баъзи нарсаларни тушунмасдан амал қилиш кишининг залолатига сабаб бўлиши мумкин. Шунинг учун уламолар “Кимнинг устози фақат китоб бўлса, унинг хатолари кўп бўлади” деганлар.

Куръон маъноларини таржима қилиш учун фақат араб тилини билишгина кифоя қилмайди. Куръон бадий китоб эмас, балки у 23 йил давомида Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламга бўлак-бўлак бўлиб, ҳолатлар ва ҳодисаларга қараб нозил бўлган илоҳий дастурдир. Шунинг учун Куръоннинг маъносини англашда унинг нозил бўлиш сабабларини билиш даркор. Бундан ташқари оятларнинг маъноларини бир-бирига боғлаш носих ва мансух оятларни билиш ҳам зарур. Ўзингиз саволда зикр қилганингиздек араблар ҳам Куръон ўзларининг тилларида бўлишига қарамасдан унинг маъноларини тушуниш учун тафсирларга мурожаат қилишади. Куръоннинг маъноларини тўғри тушуниш учун тафсирларга мурожаат қилиш зарур. Салаф уламолари Куръонни тафсир қилишда жуда улкан хизматлар қилганлар. Улардан бирлари Куръон оятларини бошқа оятлар билан, бошқалари Куръонни пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам ҳадислари ва саҳобаларнинг сўзлари билан тафсир қилган бўлсалар, яна бирлари шулар қатори оятлардан қатор аҳкомлар чиқарганлар. Яна бирлари ўқувчига енгил

Ислом Нури

бўлсин деб оятларнинг умумий, лўнда маъноларини ёзган бўлса, яна бирлари тушунилиши қийин бўлган сўзларнингтина маъноларини ёзган.

Энди, агар одамда араб тилини билиш имкони бўлмаса у ҳолда, билганлардан сўрайди ёки ўзи тушунадиган тилга қилинган таржималардан (агар шу таржималар ишончли бўлса) фойдаланади. Куръоннинг таржимасини ўқишининг ўзи ундан аҳкомларни чиқаришга имкон бермайди, биз буни юқорида айтиб ўтдик. Куръон таржимасини иложи борича иймонни қувватлаш учун ўқилади, холос. Куръоннинг таржимасида таржимоннинг дунёқараши ва эътиодининг таъсири бўлиши муқаррардир. Шунинг учун соф ақийдали олимнинг таржимасини ўқиш тавсия этилади. Сиз зикр қилган русча таржималарнинг иккитаси шарқшунослар томонидан биттаси эса мусулмонликни даъво қилувчи *Ийман Порохова томонидан қилинган*. Порохова аслида арабчани яхши билмайди, бунга далил яқинда “ал Жазира” телеканалида у билан суҳбат ўтказилган. Маълумки, бу телеканал араб тилида олиб борилади. Пороховага саволлар инглиз тилида берилган ўртада бир киши арабчага ўгириб турган. Бундан ташқари бу аёлнинг нодир, ўзига хос дунёқараашлари бор ва бу унинг таржимасида яққол кўринган. Масалан у чўри деган нарсани ақлига сифдира олмайди. Шунинг учун таржимада (**ва қўлларидағи чўриларидангина**) ни «чўрини озод қилгандан кейин никоҳига олган бўлса» деб шарҳлайди, аслида эса ундей эмас. Бу аёлнинг эри араб бўлгани ва русчани яхши билгани учун эри Куръон маъноларини унга тушунтирган ва у шу маъноларни русча иборалар билан ифодалаган. У инглизчани яхши билгани учун инглизча таржималардан фойдаланган бўлиши ҳам мумкин. Нима бўлганда ҳам бу таржима таҳсинга сазовор эмас. Аввалги иккитаси кофирларнинг таржималари бўлгани учун изоҳлашга ҳожат йўқ. Ҳозирда Куръон

Куръон маъноларини қандай тушуниш керак, Куръонни таржима қилиш жоизми? | 4

Ислом Нури

маъноларига ёзилган «Тайсирул каримул маннан...» номли шайх Саъдийнинг тафсири русчага ўгирилди ва чоп этилди. Мана шу таржима ўқишга лойик, инсон хатодан ҳоли эмас.